

Konneveden esiopetuksen, perusopetuksen ja Konneveden lukion opiskeluhoitosuunnitelma

1.8.2023 alkaen

Sivistyslautakunta 30.5.2023 § 67

Sisällys

KONNEVEDEN OPISKELUHUOLLON ARVOT, TAVOITTEET JA TOIMINTAPERIAATTEET	4
2 Koulu yhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskelu huollon edistämiseksi	8
2.1 Oppilaiden, opiskelijoiden ja koulu yhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset	8
2.2 Koulu kohtaisten opiskelu huoltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat	9
2.3 Poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuranta ja poissaoloihin puuttuminen	10
2.4 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	10
2.5 Yhteistyö ja käytänteet koulu ympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	11
3 Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskelu huolto)	13
3.1 Oppilaan ja opiskelijan ohjaaminen opiskelu huoltopalveluihin (terveydenhuolto-, kuraattori- ja psykologipalvelut)	13
3.2 Yksittäisen oppilaan tai opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen	14
3.3 Opiskelu huoltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskelu huoltorekisterille	14
3.4 Tarvittavan opiskelu huollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	15
3.5 Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5, ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa	16
3.6 Oppilaan tai opiskelijan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet	17
4 Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja opiskelijoiden sekä heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa	18
4.1 Oppilaiden, opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskelu huoltopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskelu huoltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskelu huollon toteuttamiseen	18
4.2 Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	19
4.3 Opiskelu huollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä	19
4.4 Yhteistyö muiden lasten ja nuorten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten vapaa-aikatoimi, sosiaalipalvelut ja poliisi	20
4.5 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskelu huollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	24

5 Suunnitelmat oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma	25
5.1 Suunnitelma oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.....	25
5.2 Kriisisuunnitelma	28

KONNEVEDEN OPISKELUHUOLLON ARVOT, TAVOITTEET JA TOIMINTAPERIAATTEET

Tämä Konneveden kunnan opiskeluhoitosuunnitelma kattaa **esiopetuksen, perusopetuksen** (Hytölän koulu, Istunmäen koulu ja Lapunmäen yhtenäiskoulu) sekä **Konneveden lukion opiskeluhoillon**. Aikuislukiolaisten osalta opiskeluhoillon järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan soveltuvin osin samoja periaatteita kuin lukion opetussuunnitelmassa määrätään. Aikuisten opetussuunnitelman mukaisesti lukio-opintoja suorittavat oppivelvolliset opiskelijat kuuluvat opiskeluhoillon piiriin.

Opiskeluhoitosuunnitelma astuu voimaan 1.8.2023. Suunnitelma liitetään kunnan laajaan hyvinvointikertomukseen ja –suunnitelmaan, joka sisältää kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman. Tässä suunnitelmassa ”oppilas” sanalla tarkoitetaan myös esiopetuksen piirissä olevia lapsia.

Konneveden opiskeluhoillon arvot

Opiskeluhoillossa painotetaan Lapunmäen yhtenäiskoulun henkilökunnan ja oppilaiden koostamia arvoja *kunnioittava kohtaaminen, valintojen tekeminen ja vastuullisuus, yhteisöllisyys ja myötätunto, rehellisyys ja luotettavuus, myönteinen ja yritteliäs elämänsenne sekä luonto ja kestävä elämäntapa*. Samoin Konneveden lukion opiskeluhoillossa keskeisiä yhdessä sovittuja arvoja ovat *yhteisöllisyys ja inhimillisuus, terveys ja hyvinvointi, vapaus, vastuullisuus ja merkityksellisyys, turvallisuus ja luotettavuus, kestävät valinnat sekä tasa-arvo*.

Konneveden opiskeluhoillon tavoitteet

- edistää oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä sosiaalista hyvinvointia
- edistää oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta
- ehkäistä ongelmien syntyä ja syrjäytymistä
- edistää koulun ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja koulun yhteistyötä
- mahdollistaa varhainen, matalan kynnyksen tuki tarvitseville
- tukea yksilöä yhteisöä kehittämällä
- tukea opettajan työtä

Konneveden opiskeluhoillon toimintaperiaatteet: "Aina on toivoa."

- luottamuksellisuus
- lapsen ja nuoren osallisuuden toteutuminen
- huoltajien osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet
- kodin ja koulun yhteistyö

- kulttuurisensitiivisyys
- moniammatillinen yhteistyö ja verkostoituminen
- opiskeluhoollon sisäinen, jatkuva kehittäminen ja arviointi
- yhtenäiset käytännöt
- ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen
- opiskeluhooltotyö kuuluu kaikille koulussa työskenteleville

1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Konneveden kouluissa on yhteensä noin 300 lasta ja nuorta. Syksyllä 2023 oppilasmäärät ovat seuraavat: esiopetuksessa 21 lasta, perusopetuksessa (vuosiluokat 1–9) 229 oppilasta (Lapunmäen yhtenäiskoulussa 180, Hytölän koulussa 22, Istunmäen koulussa 27) ja lukiossa 38 opiskelijaa.

Terveydenhoitaja on terveyden edistämisen asiantuntija koulussa. Hän vastaa hoitotyön asiantuntijuudesta opiskeluhuollossa. Kouluterveydenhuolto on peruskoululaisille ja heidän perheilleen suunnattu lakisääteinen ja maksuton perusterveydenhuollon ehkäisevä palvelu, joka on saatavilla koulupäivien aikana koululla tai sen välittömässä läheisyydessä. Kouluterveydenhuollon tehtäviin sisältyy oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä huoltajien kasvatustyön tukeminen eri menetelmin. Kouluterveydenhuoltoon kuuluu lisäksi koulu ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta. Terveydenhoitajan tehtävät liittyvät koulu- ja oppilaitosyhteisöön ja ympäristöön, yksittäiseen oppilaaseen ja perheeseen sekä monialaiseen yhteistyöhön. Hän osallistuu opiskeluhoitoryhmiin, opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen sekä kouluyhteisön terveellisyyden ja turvallisuuden edistämiseen ja seurantaan.

Opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on järjestää terveyden- ja sairaanhoitopalveluita opiskelijoille, edistää opiskelijoiden terveyttä ja opiskelukykyä sekä opiskeluympäristön ja -yhteisön hyvinvointia. Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvää työtä ovat opiskelijoiden yksilöllinen terveyden- ja sairaanhoito (terveystarkastukset, rokotukset, seksuaaliterveysasiat sekä mielenterveys- ja päihdetyötä). Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyy myös opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta.

Keski-Suomen hyvinvointialueen terveydenhoitaja työskentelee Konnevedellä yhteensä kolmena päivänä viikossa. Hytölän ja Istunmäen kouluilla hän käy erikseen sovittuina päivinä. Terveydenhoitajan palvelumitoitus henkilötyövuosina on Lapunmäen yhtenäiskoulussa 0,35 htv, Hytölän koululla 0,06 htv, Istunmäen koululla 0,06 htv ja Konneveden lukiossa 0,1 htv. Esioppilaiden terveydenhoidosta vastaa pääosin lastenneuvola, esikoulupäivien sisällä akuuttitilanteissa myös koulun terveydenhoitaja.

Psykologin työn tavoitteena koulussa on lasten ja nuorten koulunkäynnin, opiskelun, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen. Lisäksi psykologin työn tavoitteena on koko koulu- ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistäminen.

Kouluyhteisössä psykologi osallistuu oman erityisalansa asiantuntijana koulun tai oppilaitoksen oppilas- tai opiskelijahuoltoryhmiin sekä muuhun moniammatilliseen opiskeluhuollon yhteistyöhön, joka koskee joko yksittäistä oppilasta, luokkaa tai koko kouluyhteisöä.

Psykologi tarjoaa konsultaatiota koulun muulle henkilöstölle kuten opettajille, rehtoreille, kuraattoreille, kouluterveydenhoitajille ja lääkärille sekä koulun ulkopuolisille yhteistyötahoille.

Psykologin yksilö- ja asiakastyö sisältää lapsen ja nuoren kehitykseen, oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvien kysymysten selvittelyn ja arvioinnin. Tähän kuuluu oppilaan tai opiskelijan psykologinen arviointi toimenpiteineen, joita ovat esimerkiksi neuvottelut koulun henkilöstön ja vanhempien kanssa, psykologiset tutkimukset ja lausuntojen laatiminen, tukitoimien ja opetusjärjestelyjen suunnittelu sekä yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Asiakastyöhön kuuluu myös oppilaiden ja opiskelijoiden yksilöllinen tuki ja ohjaus tunne-elämän kehitykseen, sosiaaliseen vuorovaikutukseen tai oppimiseen liittyvissä pulmissa. Hyvinvointialueen psykologi työskentelee Konneveden peruskouluissa ja lukiossa yhtenä päivänä viikossa, mitoitus on siis 0,2 henkilötyövuotta. Laskennallisesta tämä tarkoittaa seuraavia koulukohtaisia mitoituksia; Lapunmäen yhtenäiskoulu = 0,14 henkilötyövuotta, Hytölän koulu = 0,016 henkilötyövuotta, Istunmäen koulu = 0,018 henkilötyövuotta ja Konneveden lukio = 0,026 henkilötyövuotta.

Kuraattoripalvelu on koulunkäynnin ja opiskelun tukea ja ohjausta tarjoava ehkäisevä sosiaalipalvelu, jolla edistetään sekä yksittäisen että koko koulu- ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia. Palvelulla tuetaan opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia sekä sosiaalisia valmiuksia. Työn tavoitteena on yhdessä opiskelijoiden, perheiden ja yhteisöjen kanssa edistää oppilaitoksen sosiaalista eheyttä, vahvistaa opiskelijoiden toimintaedellytyksiä sekä osallisuutta. Kuraattorin tehtävässä painottuu sosiaaliohjauksellinen, ehkäisevä ja yhteisöllinen työote. Keski-Suomen hyvinvointialueen kuraattori työskentelee Konneveden kaikilla kouluilla ja lukiossa yhteensä kahtena päivänä viikossa. Kuraattorin palvelumitointus Konneveden osalta on 0,4 henkilötyövuotta. Laskennallisesti tämä tarkoittaa seuraavia koulukohtaisia mitoituksia; Lapunmäen yhtenäiskoulu = 0,28 henkilötyövuotta, Hytölän koulu = 0,032 henkilötyövuotta, Istunmäen koulu = 0,036 henkilötyövuotta ja Konneveden lukio 0,052 henkilötyövuotta.

2 Koulu yhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskelu huollon edistämiseksi

2.1 Oppilaiden, opiskelijoiden ja koulu yhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset

Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta seurataan lukuvuosittain erilaisilla kyselyillä. Säännöllisesti toteutettavia kyselyjä ovat KiVa-kysely, koulu terveyskysely sekä päihdekysely. Lisäksi 5.- ja 8. luokille toteutettavat MOVE-mittaukset tuottavat tärkeää tietoa oppilaiden fyysisestä toimintakyvystä.

KIVA-kyselyt toteutetaan jokaiselle luokka-asteelle vuosittain. Tulokset käsitellään yhteisöllisessä opiskelu huollossa. Vuoden 2022 tuloksissa kiusaamista yli kaksi kertaa kuukaudessa oli kokenut keskimäärin 16,7% oppilaista. Tuloksissa nousi esille suurta vaihtelua kiusatuksi joutumisen kokemuksissa eri luokka-asteilla. Eniten kiusaamisen kokemuksia raportoivat 4., 6. ja 8. luokkien oppilaat. Nämä luokka-asteet raportoivat eniten myös internetissä tapahtuvasta kiusaamisesta sekä nimittelystä tai loukkaavasta kiusaamisesta. Fyysistä kiusaamista ei raportoitu lainkaan alaluokilla ja yläluokilla sitä esiintyi vain 8. luokilla.

Koulu terveyskyselyssä kerätään seurantatietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulu käynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saannista ja palveluista koulu- ja oppilaitoskohtaisesti. Kertynyt aineisto mahdollistaa tulosten tarkastelun kansalliselta tasolta lähtien aina kunta- ja oppilaitostasolle saakka. Tutkimuksessa tavoitetaan myös eri väestöryhmät niin, että saadaan tietoa esim. ulkomaalaistaustaisten ja toimintarajoitteisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista. Koulu terveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi. Kyselyyn vastaavat Konnevedellä perusopetuksen 4.-5. ja 8.-9. luokkien oppilaat sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat.

Vuoden 2021 kyselyn tuloksissa näkyi Konneveden oppilailla selkeä harrastusten vähentyminen, mielialaan liittyvien ongelmien lisääntyminen sekä koulu-uupumuksen lisääntyminen. Huolta aiheuttavat myös lasten ja nuorten lisääntyneet kokemukset huolta pitävien aikuisten henkisestä väkivallasta.

MOVE-mittaukset toteutetaan vähintään 5. ja 8. luokalla ja niiden tulokset raportoidaan opetushallitukseen. Tulokset käsitellään yhteisöllisessä opiskelu huollossa ja yksilökohtaiset tulokset käydään läpi erillisessä palaverissa, johon osallistuvat liikunnan opettajat ja terveydenhoitaja. Liikkuva koulu -koordinaattorit suunnittelevat yhteistyössä liikunnan opettajien ja terveydenhoitajan kanssa tulosten pohjalta tarvittavia tukitoimia. Tulosten pohjalta tarjotaan heikot tulokset saaneille oppilaille ja heidän perheilleen mahdollisuutta osallistua koulu kohtaisiin tukitoimiin tai liikuntaneuvontaan. Terveydenhoitaja voi tehdä myös lähetteen fysioterapiaan. Vuoden 2022 tuloksissa erityistä huolta aiheuttivat sekä 5. että 8. luokkalaisten poikien heikosta toimintakyvystä kertovat tulokset. Sen sijaan sekä 5. että 8. luokan tyttöjen tulokset olivat koko Suomen keskitasoon nähden hyviä.

2.2 Koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

OPISKELUHUOLLON OHJAUSRYHMÄ

* vastaa koko kunnan opiskeluhoillon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista, kokoontuu vähintään kerran lukuvuodessa

* vakituiset jäsenet: sivistystoimenjohtaja (koollekutsuja), Lapunmäen yhtenäiskoulun ja Konneveden lukion rehtori, opinto-ohjaaja, vapaa-aikasihteeri ja Keski-Suomen hyvinvointialueen kouluterveydenhuollon palveluvastaava, psykologi ja -kuraattoripalveluiden palveluvastaava sekä lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnin johtava sosiaalityöntekijä

KOULUJEN YHTEINEN OPISKELUHUOLTORYHMÄ

* keskeisenä tehtävänä yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttaminen ja edistäminen, kokoontuu tarvittaessa

* vakituiset jäsenet: Lapunmäen yhtenäiskoulun ja lukion rehtori (koollekutsuja) ja apulaisrehtori, Hytölän ja Istunmäen koulujen pedagogiset johtajat, laaja-alaiset erityisopettajat, opinto-ohjaaja, vapaa-aikasihteeri, Keski-Suomen hyvinvointialueen terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori ja lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnin sosiaalityöntekijä sekä perheohjaaja. Lukuvuosittain nimettävä Liikkuvan koulun/Liikkuvan opiskelun edustaja kutsutaan kokouksiin erikseen, mikäli käsittelyssä on Liikkuva koulu- tai Liikkuva opiskelu -toimintaan liittyvää asiaa.

LAPUNMÄEN OPISKELUHUOLTORYHMÄ

* Lapunmäen opiskeluhoitoryhmä työskentelee koulukeskuksen yhteisöllisen opiskeluhoillon vahvistamiseksi. Tavoitteena on yhdenmukaistaa toimintatapoja, varmistaa tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtaaminen kaikilla kouluasteilla. Opiskeluhoitoryhmässä pyritään ratkaisukeskeisyyteen. Opiskeluhoitoryhmän työskentelystä tiedotetaan niin työyhteisöä, oppilaita kuin huoltajia.

* Opiskeluhoitoryhmä kokoontuu useamman kerran lukukaudessa tarpeen mukaan.

* vakituiset jäsenet: rehtori (koollekutsuja), apulaisrehtori, laaja-alaiset erityisopettajat, erityisluokanopettaja, varhaiskasvatuksen kiertävä erityisopettaja, opinto-ohjaaja sekä Keski-Suomen hyvinvointialueen terveydenhoitaja, kuraattori ja psykologi.

MONIALAISET ASiantuntijaryhmät

* toimivat yksittäisen oppilaan/opiskelijan/lapsen tasolla

* kootaan tapauskohtaisesti (läsnä ovat oppilaan/opiskelijan/lapsen asian käsittelyyn välittömästi liittyvät henkilöt), ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoillon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu

* yhteistyö oppilaan ja huoltajien kanssa, ryhmän koolle kutsumiseksi on saatava oppilaan/opiskelijan tai huoltajan suostumus

* asiat kirjataan opiskeluhoitokertomukseen, opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää opiskeluhoitokisteriä, jossa ovat opiskeluhoitokertomukset ja muut opiskeluhoollolliset yksilökohtaiset asiakirjat

OPISKELUHUOLLON AAMUKAHVIT on epävirallisempi kohtaamispaikka lasten ja nuorten kanssa työskenteleville koulun, kunnan, hyvinvointialueen sekä seurakunnan ja järjestöjen työntekijöille. Näitä tapaamisia pidetään Lapunmäen yhtenäiskoululla noin kerran kuukaudessa ja näissä

tilaisuuksissa vaihdetaan ajankohtaisia kuulumisia ja kehittämistarpeita yhteisöllisestä näkökulmasta. Aamukahvien aikatauluista viestittää Lapunmäen yhtenäiskoulun rehtori.

2.3 Poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuranta ja poissaoloihin puuttuminen

Konnevedellä on käytössä kolmiportainen poissaoloihin puuttumisen malli, jonka tarkoituksena on tehostaa poissaoloihin puuttumista sekä edesauttaa myönteisen koulukulttuurin syntymistä. Portaat toimivat toisiaan täydentävästi ja mukaan poissaolojen selvittämiseen otetaan aina ne yhteistyötahot, jotka koetaan kyseisessä tapauksessa oleellisiksi. Poissaoloihin puuttumisen malli on käytössä esi- ja perusopetuksessa sekä lukiassa.

1. porras: Poissaolot otetaan puheeksi aina huolen herätessä. Oppilaan ja/tai huoltajan kanssa sovitaan yhteisesti, miten toimitaan, jotta poissaolot eivät lisääntyisi ja jotta opiskelu sujuisi jouhevasti. Luokanohjaaja jatkaa tehostetusti poissaolojen seurantaan muutaman viikon ajan. Opiskeluhuollon henkilöstön tuki tarvittaessa. Huolta voivat herättää esim. toistuva poissaolo tietyltä oppitunnilta, tai tiettyinä päivinä, selvittämättömät luvattomat poissaolot tms. selkeästi tiettyyn ajankohtaan painottuva poissaolo.

2. porras: Poissaoloihin puututaan viimeistään, kun niitä on kertynyt 25-30 tuntia jaksossa tai 60 tuntia lukukaudessa. Luokanohjaaja keskustelee oppilaan ja huoltajan kanssa. Luokanohjaaja konsultoi tarvittaessa opiskeluhuollon henkilöstön kanssa ja ehdottaa palaveria, jonne kutsutaan tilanteen kannalta oleelliset tahot. Ennen palaveria voidaan täyttää poissaolojenkartoituskysely. Palaverissa sovitaan tukihenkilöistä, vastuuhenkilöstä ja seurantapalaverista.

3. porras: Jos poissaolot jatkuvat tai niitä kertyy yli 80 tuntia, järjestetään uusi palaveri, jossa sovitaan jatkotoimenpiteistä ja seurannasta. Konsultoidaan muita monialaisia asiantuntijoita. Aina tarpeen vaatiessa ja mikäli tukitoimet ja seuranta eivät riitä, tehdään sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto tuen tarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoitus.

Koulun vastuualueisiin kuuluu ennaltaehkäisevä työ, sekä poissaolojen säännöllinen seuranta ja niihin puuttuminen. Huoltajan vastuualueisiin kuuluu poissaoloista ilmoittaminen ja selvittäminen sekä varmistaminen, että oppilas suorittaa oppivelvollisuutensa.

2.4 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Oppilaita ja opiskelijoita ohjataan päihteettömään elämäntapaan niin oppituntien, koulun pelisääntöjen kuin myös asiaan liittyvien erityisten tapahtumien puitteissa. Vapaa-aikatoimen työntekijät toteuttavat vuosittain 7. luokasta alkaen lukion kolmosiin saakka päihdekyselyn nuorten asenteista ja tottumuksista päihteisiin liittyen. Kyselyn tuloksia käsitellään moniammatillisesti opiskeluhuollossa ja samalla mietitään tarvittavia toimenpiteitä.

Koulujen käytännöt päihdeasioissa (koskee niin esi- ja perusopetusta kuin lukiotakin):

- Tupakoinnista/nuuskaamisesta/alkoholista seuraa automaattisesti jälki-istunto sekä lain mukaan lastensuojeluilmoitus.
- Tulentekovälineiden ja tupakkatuotteiden takavarikointi on sallittu, kun asiasta on näköhavainto.
- Takavarikoidut tupakkatuotteet ja -välineet kirjataan (päiväys, oppilaan nimi) ja säilytetään opettajainhuoneen varastossa olevassa laatikossa. Takavarikoinnista ilmoitetaan huoltajalle.
- Huoltajalla on oikeus hakea takavarikoidut tuotteet 3 kk sisällä koululta.
- Kun takavarikoidut tuotteet 3 kk jälkeen hävitetään, paikalla on kaksi opettajaa ja hävitys kirjataan ylös varaston listaan.

Jos koulun aikuisella herää huoli oppilaan päihteidenkäytöstä, hän ilmoittaa huolesta oppilaalle ja hänen huoltajalleen, ja ohjaa oppilaan opiskeluhuollon pariin sekä tekee tarvittaessa lastensuojeluilmoituksen.

2.5 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä hyvinvoinnin tarkastus

- **Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä** on oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta. Tehtävää toteutetaan tarkastamalla oppilaitokset **kolmen vuoden välein** (terveydenhuoltolaki 1326/2010). Muilla viranomaisilla on velvollisuus osallistua tarkastuksen yhteistyöhön.
- Kaikki koulu- ja opiskeluterveydenhuollon piirissä olevat oppilaitokset on tarkastettava. Myös esiopetusyksiköt tulisi tarkastaa monialaisesti. Terveysuojelulaki 763/1994 velvoittaa tarkastamaan kaikki kokoontumistilat ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki huolehtimaan myös esiopetuksen ympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä yhteisön hyvinvoinnista. Tarkastus sisältää sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin että oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden arvioinnin. Siihen tarvitaan useiden eri ammattilaisten osaamista sekä opiskelijoiden että huoltajien näkemyksiä.
- Oppilaitosten terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus tehdään yhteistyössä eri viranomaisten ja muiden tahojen kanssa (asetus 338/2011).
- Tarkastuksessa tarvitaan laajasti tietoa ympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä yhteisön hyvinvoinnista. Tällaisia tietoja ovat tarkastusvälillä kertyneet tiedot, tarkastusta varten tehtyjen kyselyjen ja selvitysten tulokset sekä tiedot oppilaitoksen toimintamalleista ja käytännöistä. Tietoa kerätään eri toimijoilta ja lähteistä esimerkiksi kouluterveyskyselyistä ja laajojen terveystarkastusten luokkayhteenvedoista. Tarkastustilaisuus pitää sisällään aloituspalaverin, tilakierroksen sekä yhteenvetopalaverin. Aloituspalaverissa käydään läpi eri tahojen kokoamat taustatiedot ja suunnitellaan tilakierroksen reitti. Yhteenvetopalaverissa kootaan kaikki tiedot ja löydökset yhteen, arvioidaan ympäristöön ja yhteisöön liittyvät terveystarviket ja sovitaan jatkotoimista ja niiden vastuutahoista.

- Tarkastuksessa mukana olevat tahot ovat: rehtori, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, työsuojelu, työterveyshuolto, kiinteistön omistaja, opettajat, psykologi, kuraattori ja oppilaat, opiskelija ja vanhemmat. Oppilaitoksen tarkastuksesta ja sen tuloksista tiedotetaan oppilaille, opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyökumppaneille. Yhteenvedon tarkastuksesta voi julkaista esimerkiksi oppilaitoksen verkkosivuilla. Myös suunnitelluista jatkotoimista, niiden aikatauluista sekä seurannasta tiedotetaan.
- Kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta valvoo työsuojeluviranomainen. Työsuojelutarkastajat hoitavat valvontaa aluehallintovirastojen (AVI) työsuojelun vastuualueilla sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osaston ohjauksessa. Työsuojelutarkastuksissa ovat mukana yksikön esimies, kunnan työsuojelupäällikkö sekä yksikön työsuojeluvastuuhenkilö. Työsuojelutarkastuksessa käydään yhdessä keskustellen läpi ennalta sovittuja tarkastuksen kohteena olevia asioita. Tarkastusta varten työsuojelutarkastajalla on oikeus saada työnantajalta nähtäväkseen asiakirjat, jotka tämän on työsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluvien säännösten mukaan tehtävä tai säilytettävä ja saada muu selvitys asioista, jotka tämän tarkastuksen kannalta oleelliset asiakirjat, kuten työhön, työympäristöön tai työyhteisön tilaan liittyvät työntekijöiden turvallisuuteen ja terveellisyteen vaikuttavat työnantajan tekemät selvitykset sekä työpaikan rakenteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin ja muut työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen vaikuttavat olennaiset suunnitelmat ja työterveyshuollon järjestämistä koskeva sopimus ja työterveyshuollon toimintasuunnitelma sekä työpaikkaselvitys.

3 Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

3.1 Oppilaan ja opiskelijan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (terveydenhuolto-, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Terveydenhoitaja, kuraattori ja psykologi käyttävät Konnevedellä wilma-järjestelmää, joten oppilaat ja perheet voivat ottaa suoraan yhteyttä kyseisiin opiskeluhoillon toimijoihin wilma-viestitse tai puhelimitse. Perheet voivat ottaa yhteyttä opiskeluhoillon toimijoihin myös opetushenkilöstön kautta. Psykologipalvelujen pariin voi ohjautua myös toisen opiskeluhoitohenkilön kautta.

Opiskeluhoitolaissa 15 §:n mukaisesti oppilaalle, opiskelijalle ja lapselle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun lapsi tai nuori on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.

Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun on järjestettävä lapselle tai nuorelle myös tämän huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin arvion perusteella lapsella ja nuorella on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa lapsi tai nuori on ohjattava saamaan muita opiskeluhoillon palveluja sekä muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa.

Jos oppilaitoksen ja opiskeluhoillon työntekijä arvioi, että lapsi tai nuori tarvitsee oppimisvaikeuksien tai sosiaalisten ja psyykkisten vaikeuksien vuoksi psykologi- tai kuraattoripalveluja, on hänen viipymättä otettava yhteyttä psykologiin tai kuraattoriin yhdessä lapsen tai nuoren kanssa tai annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimisen kannalta tarvittavat tiedot. Työntekijä ottaa yhteyttä psykologiin tai kuraattoriin Wilma-viestitse tai puhelimitse. Huoltajalle on annettava tieto tästä yhteydenotosta.

Esiopetuksen osalta yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan lapselle annettavia terveydenhoitopalveluja, jotka järjestetään terveydenhoitolaissa mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina, opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä lasta koskevaa yksilökohtaista opiskeluhoitoa. Psykologi- ja kuraattoripalvelujen piiriin esiopetusikäiset lapset ohjautuvat samoin kuin perusopetuksen ja lukionkin opiskelijat. Esikoululaiset kutsutaan neuvolaan 6-vuotistarkastukseen neuvolan toimesta. Muissa asioissa huoltajat voivat itse ottaa yhteyttä neuvolaan puhelimitse. Neuvolasta voidaan antaa perheelle lähete esimerkiksi toimintaterapia- tai puheterapia-arvioon. Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen siirtymisen vaiheessa neuvolassa pidetään tiedonsiirtopalaveri, jossa opetuksen ja tuen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot siirretään esiopetuksen henkilöstölle. Palaveriin osallistuvat varhaiskasvatuksen opettajat, neuvolan terveydenhoitaja sekä tuleva esiopetuksen opettaja.

3.2 Yksittäisen oppilaan tai opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Kun opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon edustajalla herää huoli yksittäisen lapsen tai nuoren tilanteesta, kutsutaan kokoon **monialainen asiantuntijaryhmä**, jossa asiaa käsitellään. Ryhmän voi kutsua koolle kuka tahansa opetus- tai opiskeluhuoltohenkilöstön jäsen, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Monialaiseen asiantuntijaryhmään kutsutaan käsiteltävään asiaan liittyvät opetus- ja opiskelijahuoltohenkilöstön jäsenet.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina lapsen tai nuoren sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan **suostumukseen**. Yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Suostumus pyydetään Wilma-viestillä. Ryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa lapsen tai nuoren asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Kun asiantuntijaryhmä käsittelee yksittäisen henkilön asioita, on suositeltavaa, että huoltajilta on lupa käsitellä salassa pidettäviä tietoja. Yksittäisen lapsen tai nuoren asioiden käsittelemisessä yleisenä lähtökohtana on luottamuksellisuus. Koulun henkilökunnan edustaja on velvollinen pitämään salassa oppilaiden, opiskelijoiden ja lasten sekä heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisia oloja ja taloudellista asemaa koskevat tiedot.

3.3 Opiskeluhuoltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltorekisterille

Yksilökohtaisen opiskeluhuoltoasian käsittely asiantuntijaryhmässä kirjataan oppilaskohtaiseen **opiskeluhuoltokertomukseen**. Käytössä oleva lomakepohja löytyy Konneveden opiskeluhuollon peda.net-sivulta. Opiskeluhuoltokertomukset laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi. Opiskeluhuoltokertomus on salassa pidettävä asiakirja. Rehtorit vastaavat siitä, että opiskeluhuoltopalaverien muistiot säilytetään asianmukaisesti lukituissa kaapeissa koulujen kanslioissa tai koulunjohtajien työtiloissa.

Opiskeluhuoltokertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen oppilaan, opiskelijan tai lapsen nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- oppilaan, opiskelijan tai lapsen tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma

- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan opiskeluhuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitkä tiedot, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu. Jos oppilas, opiskelija tai lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän perusopetuslain mukaisesti järjestämään opetukseen tai aamu- tai iltapäivätoimintaan, aikaisemman opetuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava hänen opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle. Uudella opetuksen tai koulutuksen järjestäjällä on myös pyynnöstä oikeus saada vastaavat tiedot.

3.4 Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Lapsen ja nuoren kasvatuksesta ja huollosta vastaavat ensisijaisesti hänen huoltajansa.

Oppilaitoksissa oppilaan ja opiskelijan käyttäytymistä koskeva perussääntö on määritelty perusopetuslaissa (PI 35§) ja lukiolaissa (PI 30§). Se edellyttää tehtävien suorittamista tunnollisesti ja asiallista käyttäytymistä. Vastuu koulun työrauhan säilymisestä on koko kouluyhteisöllä. Häiriö- ja vaaratilanteet pyritään ennakoimaan ja välttämään. Perusopetuslaissa määritellään oppilaan ojentamis- ja kurinpitokeinot (35a§, 36§, 36 a-i§) ja lukiolaissa opiskelijan kurinpitotoimet (41§, 42§, 43§, 45§, 46§)

Kurinpitotoimet esi- ja perusopetuksessa

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisena toimenpiteenä määrätä enintään kaksi tuntia kestäväään **kasvatuskeskusteluun**. Myös enintään kaksi tuntia kestäväään **jälki-istuntoa** voidaan käyttää kurinpitotoimenpiteenä. Kasvatuskeskustelun tai jälki-istunnonmäärää koulun opettaja tai rehtori. Toimenpide kirjataan wilmaan ja siitä ilmoitetaan oppilaan huoltajille. Huoltajille tulee varata mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun. Kasvatuskeskustelun pitää kurinpitotoimen määrännyt opettaja tai rehtori, mutta tarvittaessa mukaan voidaan opiskelijan tai huoltajan suostumuksella pyytää esim. erityisopettaja, kuraattori tai psykologi.

Opetusta häiritsevä oppilas voidaan **määrätä poistumaan** jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai koulun järjestämästä tilaisuudesta. Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta tai koulun tilaisuudesta oppilas, joka ei noudata tätä poistumismääräystä. Väkivaltatilanteissa rehtori voi päättää oppilaan koulupäivän keskeyttämisestä (kotiin lähettämisestä). Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä

voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Opettajan tulee pyrkiä saamaan vaikeaan tilanteeseen toinen aikuinen mahdollisimman pian paikalle, lähettämällä esimerkiksi joku oppilaista hakemaan apua. Sekä oppilaalle että opettajalle on järjestettävä tilanteen jälkihoito ja palautekeskustelu. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin on tehtävä kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

Äärimmäisissä tapauksissa voidaan ottaa käyttöön kurinpitorangeistukset, joita ovat kirjallinen varoitus ja määräaikainen koulusta erottaminen. Kirjallisen varoituksen antaa rehtori. Määräaikaisesta erottamisesta päättää sivistyslautakunta. Kurinpitorangeistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä oppilaalle järjestetään yksilökohtaista opiskeluhaullollista tukea välittömästi ja kutsutaan koolle monialainen asiantuntijaryhmä asian käsittelemiseksi oppilaan ja/tai huoltajan suostumuksella.

Kurinpitotoimet lukiossa

Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa **kirjallinen varoitus**. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan **erottaa oppilaitoksesta määräajaksi**, kuitenkin enintään yhdeksi vuodeksi. Oppivelvollinen voidaan kuitenkin erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan **määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi** luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.

Opiskelijan **osallistuminen opetukseen voidaan evätä** enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä lukiolain 32 §:ssä tarkoitettuna opiskelijahuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi opiskelijalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja opiskelijan palatessa opetukseen. Opiskelijalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

3.5 Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5, ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa

- Terveystarkastaja tapaa oppilaita ja huoltajia terveystarkastusten sekä avointen vastaanottojen (terveydelliset asiat) sekä kohdennettujen terveystapaamisten yhteydessä. Terveystarkastaja järjestää ja toteuttaa oppilaiden määräaikaiset terveystarkastukset sekä

tarvittaessa selvittää tarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen vuosittain. Laajat terveystarkastukset 1., 5. ja 8. luokalla toteutetaan yhdessä koululääkärin kanssa. Huoltajat ovat tervetulleita kaikkiin tarkastuksiin, erityisen tärkeää heidän mukanaolonsa on koko perheen terveyttä ja hyvinvointia tukevissa laajoissa tarkastuksissa.

- Laajoihin terveystarkastuksiin liittyen terveydenhoitaja lähettää ennalta kotiin täytettäväksi THL:n Oppilaan selviytyminen ja hyvinvointi -lomakkeen. Huoltajan luvalla siihen pyydetään myös opettajan arvio. Jos terveystarkastuksessa ilmenee asioita, jotka on tärkeää tiedottaa opettajalle tai laajemmin koulun aikuisille, terveydenhoitaja sopii tästä oppilaan ja huoltajan kanssa.

3.6 Oppilaan tai opiskelijan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

- Oppilaan tai opiskelijan tarvitessa erityisruokavaliota asiaan liittyvä lääkärintodistus toimitetaan luokanopettajan, luokanohjaajan tai ryhmänohjaajan kautta ruokalan emännälle.
- Jatkuvaa, lyhytkestoista tai tilapäistä lääkehoitoa koulupäivän aikana toteutetaan vain sovitusti koulun aikuisten toimesta. Pidempikestoisen koulupäivänaikaisen lääkehoidon käytännön toteuttamisesta laaditaan yhdessä huoltajien ja koulun lähiaikuisten kesken sekä tarvittaessa yhteistyössä terveydenhuollon kanssa yksilöllinen lääkehoitosopimus.

4 Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja opiskelijoiden sekä heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

4.1 Oppilaiden, opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen

Konnevedellä on omat oppilas- ja opiskelijakuntansa eri kouluilla ja lukiossa. Heitä kuullaan päätöksenteossa sekä opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisessa. Oppilaat ja opiskelijat saavat näin mahdollisuuden osallistua asioiden valmisteluun ja ilmaista mielipiteensä heitä yhteisesti koskevista asioista. Huoltajien osallistamisessa hyödynnetään vanhempaintoimikuntia.

Oppilas- ja opiskelijakunnat sekä tukioppilas- sekä kummiluokkatoiminta antavat lapsille ja nuorille mahdollisuuden osallistua koulun ja opiskeluhuollon kehittämiseen. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa kouluyhteisön kehittämiseen myös valtakunnallisen kouluterveyskyselyn kautta. Kysely tehdään säännöllisesti kahden vuoden välein. Siihen vastaavat 8. ja 9.-vuosiluokan oppilaat sekä lukion 1. ja 2. vuosiluokan opiskelijat.

Liikkuva koulu - ja Liikkuva opiskelu -toimintojen kautta oppilaat ja opiskelijat pääsevät osallistumaan koko kouluyhteisön hyvinvointia ja terveyttä tukevaan työhön. Liikkuva koulu - ja Liikkuva opiskelu -koordinaattorit organisoivat toimintaa, jossa lasten ja nuorten osallisuus on keskiössä. Oppilailla on mahdollisuus ilmoittautua välkäreiksi (= vertaisohjaajiksi liikuntavälitunneilla) tai liikunta-agenteiksi, jotka osaltaan pyrkivät edistämään koulupäivän aikaista liikumista. Välkäreiden toimintaa organisoivat erikseen lukuvuosittain nimettävä välkäriohjaaja.

Kodin kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on, että koulu tukee kotien kasvatustehtävää. Samalla edistetään lasten tai nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta, hyvinvointia ja itsetunnon tervettä kehitystä. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Koti on ensisijaisesti vastuussa lapsen tai nuoren kasvatuksesta ja oppivelvollisuuden suorittamisesta. Kodin ja koulun välisen yhteistyön tulee olla jatkuvaa, avointa ja toista osapuolta kunnioittavaa. Opettajien tulee olla yhteistyön ylläpitäjinä ja kehittäjinä aktiivisia ja aloitteellisia.

Kodin ja koulun välisen yhteistyön periaatteet:

- lapsi- ja nuorilähtöisyys
- yksilöllisyyden ja yhteisön huomiointi
- vuorovaikutteisuus
- ennakoivuus ja säännöllisyys
- ajantasaisuus ja kiinnostavuus
- jatkuvuus

Kodin ja koulun välinen yhteistyö aloitetaan esiopetusvuonna, jolloin rakennetaan pohja tulevien kouluvuosien yhteistyölle. Yhteistyötä toteutetaan kodin, koulun, opiskeluhuollon toimijoiden sekä

muiden asiantuntijoiden kanssa. Yhteistyö edellyttää koulun henkilöstön aktiivisuutta ja aloitteellisuutta sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajan, opettajan ja oppilaan oikeuksista sekä velvollisuuksista. Yhteistyössä kotien kanssa tulee huomioida monimuotoiset perherakenteet ja niihin liittyvät huoltajuuskysymykset. Valmistavan opetuksen VALO-luokan osalta on tärkeää tehdä tiivistä yhteistyötä myös kotoutumissuunnitelmista vastaavien henkilöiden kanssa, sekä varmistaa tulkkipalveluja käyttämällä, että huoltajat pääsevät osallisiksi yhteistyöhön. Huoltajille on tärkeää antaa tietoa suomalaisesta koulutusjärjestelmästä sekä opiskeluhuollon palvelujen toiminnasta ja saatavuudesta, sekä varmistaa tiedottamisen ymmärrettävyys tarvittaessa tulkkipalvelujen avulla.

Koko opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan tiiviinä yhteistyönä eri opiskeluhoollon toimijoiden sekä hyvinvointialueen toimijoiden kesken. Opetushenkilöstöstä erityisopettajilla ja opinto-ohjaajalla on laaja valmistelu- ja laadintavastuu suunnitelman osalta, koska he kaikki ovat työtehtäviensä osalta opiskeluhoollon ytimessä.

4.2 Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Opiskeluhoitosuunnitelma esitellään koko opetus- ja kasvatushenkilöstölle sekä heidät perehdytetään sen käyttöön. Koulujen peda.net-sivuille päivitetään ajantasaiset yhteystiedot ja helposti löydettävät ohjeet opiskeluhoollon toimijoiden vastuualueista yhteystietoineen. Pienessä kouluyhteisössä yhteistyön tekeminen on mutkatonta ja välitöntä.

4.3 Opiskeluhoollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Oppimisen ja koulunkäynnin tukea toteutetaan esi- ja perusopetuksessa kolmiportaisesti *yleisenä, tehostettuna ja erityisenä tukena*.

Siirryttäessä yleisen tuen piiristä tehostettuun tukeen, laaditaan **pedagoginen arvio** Wilmaan. Pedagoginen arvio käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä (opiskeluhoollon pedagogisessa tiimi = vähintään terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori ja erityisopettaja), jonka luokanopettaja tai -ohjaaja kutsuu koolle yleensä opiskeluhoollon aamukahvien yhteydessä. Asiantuntijaryhmässä päätetään tehostetun tuen aloittamisesta tai yleisen tuen jatkamisesta. Päätös ja asiantuntijaryhmän kommentit kirjataan Wilman pedagogiseen arvioon. Tämän jälkeen oppilaalle laaditaan **tehostetun tuen oppimissuunnitelma**.

Siirryttäessä tehostetun tuen piiristä erityiseen tukeen, laaditaan **pedagoginen selvitys** Wilmaan. Pedagoginen selvitys käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä erityisopettajan kokoon kutsumana (opiskeluhoollon pedagoginen tiimi = terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori ja erityisopettaja). Asiantuntijaryhmässä päätetään erityisen tuen aloittamisesta tai tehostetun tuen jatkamisesta sekä mahdollisesti yksilöllistettävistä oppimääristä. Päätös ja asiantuntijaryhmän kommentit kirjataan Wilman pedagogiseen selvitykseen. Tämän jälkeen rehtori tekee oppilaalle **erityisen tuen päätöksen** ja hänelle laaditaan **HOJKS** (= henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma). Monialainen asiantuntijaryhmä kokoontuu yleensä

opiskeluhuollon aamukahvien yhteydessä.

Pedagoginen selvitys laaditaan myös erityisen tuen päätöksen tarkistamista varten ennen 3. ja 7. luokalle siirtymistä. Tällöinkin pedagoginen selvitys käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä, jonka tekemän päätöksen mukaisesti rehtori tekee hallinnollisen päätöksen erityisen tuen jatkamisesta tai sen lopettamisesta. Pedagoginen arvio tai pedagoginen selvitys tulee tehdä muutoinkin aina tuen tarpeen muuttuessa. Pedagogiset selvitykset käsitellään aina monialaisessa asiantuntijaryhmässä edellä kuvaillulla tavalla.

Joustavaa perusopetusta Konnevedellä ei järjestetä.

Sairaalaopetuksen yhteydessä kootaan yksilökohtaisen opiskeluhuollon asiantuntijaryhmä, joka vastaa opiskeluhuollollisesta yhteistyöstä sairaalakoulun kanssa. Sairaalaopetus järjestetään tarpeen niin vaatiessa Jyväskylässä Kukkulan koulussa, jonka palveluita tarjotaan koko Keski-Suomen hyvinvointialueella.

Lukiossa tukea ei järjestetä kolmiportaisesti, mutta opiskeluhuollollista yhteistyötä tehdään tuen järjestämiseksi tarvittaessa. Opiskelijalle laaditaan lukion opiskelusuunnitelma silloin, kun hänellä on tarvetta säännöllisiin tukimuotoihin opiskelussaan. Mukana tässä voi olla tarpeen mukaan kuraattori, psykologi ja/tai terveydenhoitaja.

4.4 Yhteistyö muiden lasten ja nuorten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten vapaa-aikatoimi, sosiaalipalvelut ja poliisi

LASTENNEUVOLA

Lastenneuvolassa seurataan ja tuetaan lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä ja tarjotaan kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotteet. Tavoitteena on myös tukea lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta, vanhemmaksi kasvamista ja parisuhdetta sekä edistää perheen sosiaalista tukiverkostoa.

Vanhempia autetaan löytämään keinoja ratkaista perheen ongelmia ja luottamaan omiin kykyihinsä kasvattajina. Lastenneuvolassa tarjotaan terveystarkastuksia, seulontatutkimuksia, ohjausta ja neuvontaa. Tarvittaessa lapselle tai hänen perheelleen tarjotaan lisäkäyntejä, ohjataan jatkotutkimuksiin tai muun tuen piiriin. Perheen asiakkuus jatkuu neuvolassa lapsen kouluunlähtöön saakka.

VAPAA-AIKATOIMI

Nuorisotyön tavoitteita opiskeluhoitotyössä ja monialaisessa yhteistyössä koulun ja muiden toimijoiden kanssa ovat mm.

- Nuorten kuuleminen heitä koskevista asioista
- Osallisuustoiminnan ohjaus ja koordinointi (esim. erilaiset osallisuusryhmät vapaa-ajalla ja koulussa)
- Aktiiviseksi kansalaiseksi tukeminen
- Kasvatus ja läsnäolo (nuorisotyö tavoitettavissa vapaa-ajan lisäksi myös koululla)
- Nuoren kohtaaminen ja kasvun kokonaisvaltainen tukeminen
- Elämänhallinnan ja oppimisen tukeminen (esim. ehkäisevä päihdetyö, tunne- ja vuorovaikutustaidot, kiusaaminen)
- Kodin kanssa tehtävä yhteistyö
- Kerhotoiminnan ohjaus ja koordinointi, nivelvaiheiden työ (6.-7.-luokat ja 9.-luokat), pienryhmätoiminta

Etsivän työn tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivän työn ohjaaja tukee ja ohjaa nuorta (16 – 29 v.) häntä askarruttavissa asioissa ja ongelmassa. Tärkeää on tavoittaa opiskelun ja työelämän ulkopuolelle tippumisvaarassa olevat nuoret. Yksilöllisellä ohjauksella selvitetään nuoren vahvuudet, jonka pohjalta etsitään parhaaseen lopputulokseen tähtäävä ratkaisu. Työskentely perustuu vapaaehtoisuuteen ja yhteistyön lähtökohdaksi ovat nuoren omat toiveet ja tavoitteet.

Tiiviissä yhteistyössä koulun ja opiskeluhoollon kanssa työskentelee Konnevedellä **koulunuorisotyöntekijä**. Sekä koulunuorisotyöntekijä että etsivän nuorisotyön tekijä osallistuvat opiskeluhoollon aamukahveille ja heidät kutsutaan tarvittaessa mukaan koulujen opiskeluhoolloryhmän tai Lapunmäen yhtenäiskoulun opiskeluhoolloryhmään. He voivat kutsuttaessa olla myös mukana yksilökohtaisissa asiantuntijaryhmissä yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa. Vapaa-aikasihteeri on mukana opiskeluhoollon ohjausryhmässä sekä koulujen opiskeluhoolloryhmässä.

LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN SOSIAALIPALVELUT

Keski-Suomen hyvinvointialueen järjestämät lasten, nuorten ja perheiden varhaisen tuen sosiaalipalvelut sisältävät lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnin, lapsiperheiden sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen sekä lastensuojelun.

Lapsiperheiden sosiaalityö on suunnitelmallista ja tavoitteellista työskentelyä yhdessä perheen kanssa. Lapsiperheiden sosiaalityön piiriin tullaan palvelutarpeen arvioinnin kautta. Perheiden palvelutarve ja heille järjestettävät palvelut arvioidaan sosiaalihuoltolain perusteella.

E erityisen tuen tarpeessa oleville asiakkaille määritellään oma sosiaalityöntekijä, joka vastaa palvelujen järjestämisestä. Tarjoamamme tuki voi olla muodoltaan tilapäistä, jatkuvaa ja toistuvaa tai pysyvää ja pitkäaikaista.

Lapsiperheiden sosiaaliohjauksessa tuetaan ja ohjataan perheitä tilanteissa, joissa omat voimavarat ovat osoittautumassa riittämättömiksi. Sosiaaliohjaaja arvioi perheen avuntarpeen sosiaalihuoltolain mukaisesti ja järjestää heille sen mukaiset palvelut. Sosiaaliohjaus perustuu aina tavoitteelliseen ja yksilölliseen asiakassuunnitelmaan, joka tukee perheen hyvinvointia.

Lastensuojelun tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelun lisäksi hyvinvointialue järjestää lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ehkäisevää lastensuojelua silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Ehkäisevää lastensuojelua on tuki ja erityinen tuki, jota annetaan esimerkiksi opetuksessa, nuorisotyössä, päivähoidossa, äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Lastensuojelun avohuolto on palveluiden kokonaisuus, jonka tarkoituksena on tukea ja edistää lapsen kasvua ja kehitystä sekä vanhempien mahdollisuuksia vastata lapsen tarpeisiin. Lastensuojelun avohuolto on tarkoitettu lapselle, hänen vanhemmalleen tai muille huoltajille silloin, kun lapsen oikeus turvalliseen ja virikkeelliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehittymiseen ja suojeluun ei toteudu tai on vaarassa jäädä toteutumatta. Lastensuojelun sosiaalityöntekijä etsii yhdessä asiakkaan kanssa ratkaisuvaihtoehtoja, järjestää tukea palveluiden kautta sekä seuraa ja arvioi, ovatko tehdyt toimenpiteet vaikuttavia.

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö on lastensuojelulain mukaista lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua, jossa sosiaalityöntekijä tukee sosiaalityön keinoin lasta ja perhettä sekä järjestää tarvittavat tukitoimet asiakaslähtöisesti ja oikea-aikaisesti.

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityötä myönnetään, kun sille on havaittu olevan tarvetta. Perusteita avohuollon sosiaalityölle ovat esimerkiksi:

- lapsen kasvuolosuhteet ovat vaarantuneet tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä
- lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään
- lapsi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia.

Sosiaalitoimelta voi konsultoida tarvittaessa asiantuntijaneuvoja. Koulun tai opiskeluhuollon työntekijä voi keskustella sosiaalityöntekijän ja perheohjaajan kanssa lapsen asiasta kertomatta lapsen henkilöllisyyttä, kun haluaa pohtia havaintojaan ja toimintaansa. Sosiaalihuoltolain mukainen pyyntö palvelutarpeen arvioimiseksi tehdään silloin, kun lapsen vanhemmat sen hyväksyvät ja yhteydenotto tehdään yhteistyössä.

Lastensuojelulain 25 §:ssä säädetään ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia niitä viranomaisia, jotka työssään toimivat lasten, nuorten ja perheiden parissa. Jokaisella koulun ja opiskeluhuollon henkilökuntaan kuuluvalla on siis velvollisuus tehdä viipymättä lastensuojeluilmoitus salassapidon estämättä, jos he tehtävässään ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvitystä. Lastensuojelun ilmoitusvelvollisuus sivuuttaa muussa lainsäädännössä säädetyn salassapidon. Lastensuojeluilmoitukset ja sosiaalihuoltolain mukaiset yhteydenotot lähetetään salattuna sähköpostina osoitteeseen lanupe.itainen@hyvaks.fi. Lastensuojeluilmoituksessa käytetään THL:n Lastensuojelun käsikirjan mukaista lomaketta. Jos tilanteisiin epäillä liittyvän rikollisuutta, on asiasta ilmoitettava myös poliisille. Hyvää hallintotapaa on, että ilmoituksen tekemisestä keskustellaan lapsen tai nuoren ja hänen huoltajiensa kanssa, ellei tilanteen luonne muuta edellytä.

ÄÄNEKOSKEN PERHENEUVOLA

Kasvatus- ja perheneuvonnan tavoitteina on

- luoda edellytykset lasten turvallisille kasvuoloille
- tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään ja
- lisätä perheiden ja perheenjäsenten toimintakykyä ja psykososiaalista hyvinvointia.

Työskentely kasvatus- ja perheneuvonnassa perustuu sosiaalihuoltolain mukaiseen palvelutarpeen arviointiin ja sen pohjalta laadittavaan asiakassuunnitelmaan.

Perheneuvolassa tuetaan lapsiperheitä erilaisissa haastavissa elämäntilanteissa. Lasten asioissa palvelut on tarkoitettu alle 18-vuotiaille nuorille. Perheneuvolassa työskentelee psykologeja, sosiaalityöntekijöitä ja lastenpsykiatri, jotka tapaavat perheen yleensä työparina.

Perheneuvolaan kannattaa olla yhteydessä, kun

- on huolta lapsen käyttäytymisestä, kehityksestä, mielialasta tai tunne-elämästä
 - tarvitaan tukea vanhemmuuteen liittyvissä kysymyksissä
 - tarvitaan selvittelyapua perheen ristiriitatilanteisiin
 - tarvitaan apua parisuhteen ongelmiin
 - harkitaan avio-/avoeroa tai perhe tarvitsee apua erosta selviämiseen
 - lasta tai perhettä on kohdannut yllättävä tapahtuma esimerkiksi kuolema, onnettomuus tai sairaus
- Perhe voi olla suoraan yhteydessä perheneuvolaan tai saada ohjausta sinne opiskeluhuollon työntekijän kautta.

LASTEN JA NUORTEN MIELENTERVEYS- JA PÄIHDETIIMI MTP ÄÄNEKOSKELLA

Nuorten mielenterveys- ja päihdetyön tiimi (MTP-tiimi) palvelee 13–17-vuotiaita. MTP-tiimeistä voi hakea apua mielenterveys- ja päihdeongelmiin matalalla kynnyksellä. MTP-tiimiin ei tarvitse lähetettä, vaan perheet voivat olla suoraan yhteydessä tai palveluiden piiriin ohjataan opiskeluhuollon kautta.

MTP-tiimissä työskentelevät sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset. Nuorta tuetaan yksilöllisesti hänen tarpeensa, toiveensa ja elämäntilanteensa huomioiden. MTP-tiimeissä toteutetaan terveydenhuoltolain mukaista mielenterveyden häiriöiden tutkimusta, hoitoa ja lääkinnällistä kuntoutusta. Työskentelyyn kuuluu myös tiivis verkostotyöskentely nuoren läheisverkoston kanssa. Tarvittaessa lääkäri tekee diagnostisen tutkimuksen, jonka perusteella hoito suunnitellaan. Tarvittaessa nuori ohjataan tiimistä erikoissairaanhoidon palveluihin.

POLIISI

Poliisiin vierailut ovat yksi hyvä tapa edistää turvallisuutta kouluissa ja oppilaitoksissa. Poliisia toivotaan koululle antamaan liikennevalistusta, laillisuuskasvatusta sekä päihde- ja huumevalistusta. Poliisi antaa apuaan kouluille myös yksittäisten tapahtumien selvittelyssä, esimerkiksi koulukiusaamista tai tupakointia koskevissa asioissa. Asiat käsitellään luottamuksellisesti ja tarvittavat jatkotoimenpiteet sovitaan yhdessä opettajien, oppilaiden vanhempien sekä mahdollisesti asiaan liittyvien muiden henkilöiden kanssa.

Äkillisissä tilanteissa, joissa poliisi tarvitaan välittömästi koululle, otetaan yhteyttä yleiseen hätänumeroon (112). **Ei-kiireellisissä tilanteissa yhteydenotto poliisiin hoidetaan rehtorin kautta.** Poliisille tulee tehdä ilmoitus aina, jos herää epäily seksuaalirikoksesta tai lapsen henkeen tai terveyteen kohdistuvasta rikoksesta. Ilmoituskynnys ei edellytä täyttä varmuutta epäillä rikoksen tapahtuneen, vaan pelkkä epäily asiasta riittää. Mikäli on epäselvää, onko tarpeen tehdä ilmoitus poliisille, tulee konsultoida nimettömänä poliisia. Neuvoja saa numerosta 0295 419 800 arkisin klo 8-16.15. Neuvontapalveluun voi olla yhteydessä myös sähköpostitse neuvontapalvelut(at)poliisi.fi. Sähköpostitse tarvitaan asiakkaan nimi, puhelinnumero ja kotipaikkakunta.

4.5 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Konneveden paikallinen opiskeluhuollon suunnitelma julkaistaan koulujen pedanet-sivuilla ja siitä tiedotetaan oppilaille, huoltajille ja henkilöstölle Wilma-viestinnän kautta. Opiskeluhuollon yleisperiaatteita ja palveluja käydään läpi myös vanhempainilloissa sekä henkilöstön palaverissa. Yhteistyötahojen osalta opiskeluhuollon periaatteita ja toimintaa käydään läpi opiskeluhuollon aamukahveilla ja opiskeluhuollon suunnitelman julkaisusta tiedotetaan yhteistyötahoille sähköpostitse.

Opiskeluhuollon työntekijät kukin osaltaan tiedottavat tarvittavista asioista koteja pääasiassa wilma-viesteillä.

5 Suunnitelmat oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

5.1 Suunnitelma oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Konneveden kouluille on laadittu Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, joka päivitetään määräajoin. Tässä suunnitelmassa kuvataan, miten kouluissa ennaltaehkäistään syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn kuten iän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, alkuperän, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan tai vammaisuuden perusteella.

- Linkki tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan: <https://peda.net/id/fe20edf0a79>

Valtakunnallisissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kiusaaminen määritellään seuraavasti: "Kiusaamisella tarkoitetaan systemaattista, tahallista ja toistuvaa samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa sanallista tai fyysistä kielteistä toimintaa. Kiusaamiselle on ominaista kiusaajan ja kiusatun välinen voimasuhteiden epätasapaino. Tavallista on myös se, että kiusaaminen tapahtuu ryhmässä. Häirintä voi näyttäytyä epäasiallisena kohteluna ja puheena, joka voi sisältää sukupuoleen liittyviä vihjailevia ilmeitä, eleitä tai kaksimielistä puhetta tai ei-toivottuna fyysisenä kosketuksena. Kiusaamisen ja häirinnän lisäksi koulu yhteisössä voi esiintyä myös muuta ei-toivottua tai aggressiivista ja väkivaltaista käyttäytymistä. Väkivallalla tarkoitetaan tarkoituksellista itseen, toiseen henkilöön, ryhmään tai yhteisöön kohdistettua fyysisen voiman tai vallan käyttöä, uhkailua tai toteutettua. Sen seurauksena voi olla vamma, psyykinen haitta tai kehitykseen liittyvä vaikeus."

Konnevedellä on käytössä väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisyyn ja niihin puuttumiseen Kiva-koulu -toimenpideohjelma. KiVa-ohjelmalla on neljä keskeistä ominaispiirrettä, jotka kohdistuvat kaikkiin oppilaisiin ja ovat pääasiassa kiusaamista ehkäiseviä:

1. Monipuolinen, käytännönläheinen materiaali (opettajille, oppilaille ja vanhemmille)
2. Virtuaalinen oppimisympäristö (tietokonepelien ja verkkoympäristön hyödyntäminen)
3. Koko ryhmään vaikuttaminen (ohjelmassa korostetaan jokaisen vastuuta yhteisestä hyvinvoinnista, säännölliset KiVa-tunnit joka jakson alussa)
4. Kokonaisvaltaisuus (yleisten, kaikkiin oppilaisiin kohdistuvien, toimenpiteiden lisäksi kokonaisuuteen sisältyy kohdennettuja toimenpiteitä, joissa kiusaamistapauksiin puututaan KiVa-ohjelman mukaisen prosessin kautta).

Kiva -ohjelman kohdennetut toimenpiteet otetaan käyttöön kiusaamistapauksen tultua ilmi ja ne kohdistetaan erityisesti kiusaamiseen osallistuneisiin ja kiusattuihin lapsiin tai nuoriin, tavoitteena saada kiusaaminen loppumaan. Konnevedellä kiusaamisen ehkäisemisen ja siihen puuttumisen prosessi on seuraavanlainen:

Kiusaamista ennaltaehkäisevä työ

- Lukuvuoden aikana luokissa pidetään teematunteja, joiden tarkoituksena on lisätä luokan yhteishenkeä ja ryhmän hyvinvointia. Alakoulussa käsitellään KiVa-koulumateriaalin mukaisia teemoja painotetusti 1. ja 4. luokilla, ja aiheet ovat jatkuvassa keskustelussa myös muilla alakoulun luokilla. Yläkoulun vuosiluokkien teemat ovat:

7. luokalla: Vuorovaikutus ryhmässä, minä ja muut

8. luokalla: Kiusaamisen monet kasvot

9. luokalla: Kiusaamisen seuraukset ja vastavoimat

- Keväisin oppilaille toteutetaan kiusaamiskyselyt, joissa kartoitetaan laajasti kiusaamisen kokemuksia, sen muotoja, luokkien ilmapiiriä ja yhteistä hyvinvointia. Kyselyn tuloksia käsitellään yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyössä.
- Muita jatkuvasti käytössä olevia ennaltaehkäisevän työn muotoja ovat mm. kummiluokkatoiminta, tukioppilastoiminta sekä välituntivalvonnat.
- Vanhempia informoidaan KIVA-koulutoiminnasta vanhempainilloissa, esimerkiksi tulevien 7.luokkalaisten vanhempainillassa sekä Konneveden koulujen Pedanet-sivuilla.

Kiusaamistapauksen selvittely

- Kun tieto kiusaamisesta tulee koulun aikuiselle, hän täyttää seulontalomakkeen, johon kirjoitetaan lyhyesti, millaista kiusaaminen on ollut, keitä siihen on osallistunut ja kuinka kauan se on jatkunut.
- Seulontalomake toimitetaan kiusaamistapauksia selvittelevälle ryhmälle, joka päättää onko tapausta tarpeen selvittää ryhmän toimesta, vai hoitaako luokanopettaja/-ohjaaja selvittelyn tässä vaiheessa. Pääsääntö on, että yksittäiset oppilaiden väliset riitatilanteet ja erimielisyydet selvitetään välituntivalvojan tai muun tilanteeseen tulleen aikuisen tai luokanopettajan/-ohjaajan toimesta. Jos taas kyseessä on systemaattinen samaan tai samoihin henkilöihin kohdistuva sanallinen tai fyysinen kielteinen toiminta tai jos samojen oppilaiden välisiä erimielisyyksiä on jo yritetty aiemmin esimerkiksi luokanopettajan/-ohjaajan toimesta selvittää, ohjataan asia KiVa-tiimin käsittelyyn.
- Kiusaamistapauksia selvittelevästä ryhmästä selvittelyprosessiin osallistuu väh. 2 aikuista (tai tapauksen niin vaatiessa useampiakin). Selvittelykeskustelut käydään oppituntien aikana. Ensin keskusteluun osallistuu kiusattu oppilas ja sen jälkeen kiusaaja tai kiusaajat. Keskustelujen lopuksi oppilaat antavat omat lupauksensa siitä, kuinka he jatkossa lupaavat toimia toisin, että kaikilla olisi koulussa hyvä olla, ja kiusaaminen loppuisi. Keskusteluista kirjoitetaan muistiot, ja sovitaan tapauksen seurannasta.
- Kaikille keskusteluun osallistuneiden oppilaiden huoltajille lähetetään wilma-viestinä tieto käydystä keskustelusta yksilöimättä tapausta tarkemmin.

“Lapsenne / nuorene on tänään x.x.xxxx osallistunut keskusteluun kiusaamistapauksen selvittämiseksi kiusaajan/kiusatun roolissa. ---Lyhyt kuvaus tapahtuneesta. --- Oppilas voi itse kotona kertoa tapahtuneesta ja keskustelun

sisällöstä tarkemmin. Seurantakeskustelu on sovittu pidettäväksi x.x.xxxx. Annan mielelläni lisätietoja, mikäli niin toivotte.”

- Seurantakeskustelu pidetään tapauksesta riippuen joko yhden tai kahden viikon päästä. Ensin keskustellaan kiusatun oppilaan kanssa ja sitten kiusaajan / kiusaajien. Jos kiusaaminen on jatkunut, muistutetaan oppilaita heidän antamistaan lupauksista ja tarvittaessa tarkennetaan niitä sekä sovitaan uusi seurantakeskustelu-aika. Myös tästä keskustelusta kirjoitetaan muistio.
- Seuranta jatketään, kunnes kiusaaminen loppuu. Jos tällä menetelmällä kiusaamista ei saada loppumaan, astuvat mukaan opiskeluhuollon muut tukitoimet.

Kiusaamistapauksen selvittely, mikäli tilanne ei ratkea KiVa-prosessin mukaisilla keskusteluilla

Mikäli kiusaamistapaus ei selviä KiVa-keskustelujen avulla, pohditaan yhdessä rehtorin ja tarvittaessa kuraattorin kanssa, kuinka tilanteessa edetään. Tässä pääpiirteissään mahdollisuuksia, joilla tilanteeseen reagoidaan tapauksesta ja tarpeista riippuen.

- Joko luokanopettaja/-ohjaaja, KiVa-tiimin jäsen, rehtori, kuraattori tai erityisopettaja on yhteydessä sekä kiusatun että kiusaajan koteihin.
- Rehtori käy välittömiä keskusteluja kiusattujen sekä kiusaamiseen osallistuneiden oppilaiden kanssa.
- Koulussa järjestetään tarvittavat kasvatuskeskustelut, joihin kutsutaan mukaan myös oppilaan huoltajat.
- Tarpeen mukaan voidaan koota yksilöllisen opiskeluhuollon monialainen asiantuntijaryhmä ja viedä asiaa eteenpäin yksilökohtaisena opiskeluhoitotyönä. Tähän tarvitaan oppilaalta / huoltajalta suostumus.
- Mukaan voidaan ottaa koulun nuorisotyöntekijän työpanosta mm. siihen, että luokan/ryhmän/kaveriporukan kanssa käydään läpi kaveritaitoja tai työtetään ryhmän ilmapiiriä. Koulun nuorisotyöntekijä voidaan pyytää mukaan myös kasvatuskeskusteluihin tai yksilökohtaisiin opiskeluhoitoryhmiin.
- Voidaan järjestää yhteinen palaveri, johon kutsutaan sekä kiusattu, kiusaaja että heidän huoltajansa.

Vakavat häirintä- ja väkivaltatilanteet

On tärkeää muistaa, että vakava häirintä ja väkivalta ovat rikoksia. Tällöin asian selvittely kuuluu myös poliisille. Väkivallanteiden yhteydessä on tärkeää arvioida, täyttääkö teko pahoinpitelyn tunnusmerkkejä. Jos varhaiskasvatuksen, koulun tai oppilaitoksen henkilöstö epäilee lapsen tai nuoreen kohdistuvaa lievää pahoinpitelyä, muuta henkeen tai terveyteen kohdistuvaa rikosta tai lapseen kohdistuvaa seksuaalirikosepäilyä, tai alle 15-vuotiaan nuoren tekemää, rikoksen tunnusmerkit täyttävää tekoa, on henkilöstöllä velvollisuus tehdä rikosilmoitus salassapidon estämättä. Henkilöstöllä on oikeus tehdä ilmoitus, jos on tehtävissään saanut tietoja, joiden perusteella on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi. Väkivalta- ja häirintätilanteissa on useimmissa tapauksissa tarpeen tehdä myös lastensuojeluilmoitus.

Opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta huoltajille

Jos häirintää, kiusaamista, syrjintää tai väkivaltaa ilmenee, tai sitä epäillään tapahtuneen oppimisympäristössä, - yhteisössä tai koulumatkalla, on esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen opettajalla ja rehtorilla velvollisuus ilmoittaa siitä kiusaamisen kohteen ja kiusaamisen tekijän huoltajille (tai muulle lapsen lailliselle edustajalle). Ilmoitusvelvollisuus koskee kiusaamisen kohteena olevaa lasta, oppilasta ja alle 18-vuotiasta opiskelijaa sekä epäiltyä tekijää.

5.2 Kriisisuunnitelma

Konneveden koulujen opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelmaa päivitetään muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

Kriisisuunnitelma löytyy koulun henkilöstölle Konneveden koulujen pedanet-sivuilta.

<https://peda.net/konnevesi/henkil%C3%B6kunta/suunnitelmat/ojs/kriisiopas-2021.pdf>